

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 octombrie st. v.
9 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 43.

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

A fost, a fost!..

(Inchinată Majestății Sale Carmen Sylva.)

Erá în adâncul nopții, stelele își aprinsese focul, un vâl alb străvechiu tăia albastra tărie și prin el încă se vedeau mii strălucind.

Pacea odihniá ca nesfârșitul în Carpații nalți și recoroși, numai din când în când auđiai în strungă câte-o oiță mișcându-se, adese stîrnind domol frémetul crângului móle de rouă, ori ca 'ntr'o părere murmurul përiului ce curgea vioiu la pólele munților păduratici, și gârbovi de bët-ráni. Baciul îmbrăcat în alb dela grumazul gol și pân' pe gleznele strînse de birnele negre ale opincelor, sta culcat pe spate cu mâinile 'ncinse peste cap, și mânecile largi cădute spre umër mai că atingeau brăul roș ce-i mănunchiá cămașa cădută scurt, pe itării creți.

Ciobănașul avea chipul lámurit, cu nasul drept, sub care se croiá gura cãrnósă și rumenă, ér obrazul subțiratic și spîn de tinereță érá desmierdat de plete negre ca pãmêntul, și însuflețit de ochi albastri ce păreau străini în chipul smad și sub sprâncenele 'ntunecate ce se dungiau pe fruntea lată și visătoare. — El privia în cer măsurând cu ochii trudiți nesfârșitul orizont cu depãrtațele lumi, și lámurind din desișul nebulóselor albií »cloșca cu pui«, ori privind cu drag »carul cel mare« pironit atât de aprópe de pãturile vëzduhului, și care se pierd una de altă necunoscut de depãrtate în infinit.

Ciobănașul le tot privia fáurind cãntece în șuer de doină; dela o vreme inse, i se lásă greu pe minte, un paingăneș se láți în préjma ochilor pe jumătate închii, și când genele se lipiá, vëlul cădú, și étă-l în lumea cu stelele.

Priviá înspre resărit și vedea cum din ce în ce se luminá, și cum în fund de tot se deschidea cerul într'o bóre arginție, nouri se aședau straturi din cer până 'n pãmênt, stelele se dedeau într'o parte făcând loc; el vedea că e o mare pregătire, că intréga fire se schimbă într'o clipă, și acum aștéptá privind, privind de-i apuneau ochii. — Luminá tot mai mult, tot mai tare, pân' într'un târđiu se desprînse din fundul argințiu o umbră albă, ce tot apropiindu-se părea o vedenie, și numai când începú să se scobóre pãstorul vëđú că érá o đină.

Dina cãntând scoboriá treptele de nouri incet, incet, ca gândul când trece și se lipeșce de-o dulce amintire. Ochii ei resfrângeau cerul, de-asupra frunței late de gânduri sclipiá un lucésér, purtá o mantá albă ca și chipu-i, pe care cădea ca un stol de raze firele pletelor arginții.

Ciobanul voi să-i sará 'n cale și s'o întimpine în josul scãrilor, dar cu o singurá clipire de gene i se risipi tótá fericirea și nu simți decât furtuna sufletului în prada nãlucirei. Și când ochii lui treziți priviá 'n ceruri, luna indemnătóre de vise umplea vëzduhul luminând.

Fermecat de chipul și cãntecul đinei, închise ochii; zãdarnic inse-i strîngea oftând, blãnda inchi-puire nu se mai arátá. A doua și a treia nópte inse, dulcea vedenie ér se furișá sub genele lui lungi și mătásóse; și cu cât o vedea mai des, cu atât sufletu-i se desvëliá mai aprins. Dar cum să o pótá ajunge, ceru-i atât de 'nalt!

Un gând inse-i pironi mintea, și fără a mai judecá mult, prinse a đice din fluer o doină, ce-acum resună duios ca și cãntecul đinei, și astfel purcese pe plaiul îngust, sprãvalatic de pe piciorul muntelui umbrít de brađi. Depãrtat drum a cãlcat intovărășit de oițele lui, până ce séra ajunsse lângá o colibă.

— Cine-i afará? Intrebá un glas stins de bët-rán.

— Eu, Peleș, mamá Sinae, am venit să-mi ghi-ceșci norocul...

— În cias bun să te aducá Dumneđeu și intrá voinice.

Și când Peleș intrá, Sinaia tresári privindul.

— Intinde palma — grăi bët-rána; și când baciul deschise mâna și fermecătóreá privi în dungile de pe palmá, fruntea și fața i se increțirá înmulțind și alăturând sbirciturile, pe când între sprâncene se se brãzdá o vagă 'ntunecată.

— Fără noroc ești fët frumos, ai indrăgit ce nu ți-e dat ție — cuvëntá bët-ránica inchiđendu-i pumnul, și-l privi cu ochi adânci ce se mișcau în chipul sbërcit și cafeniu pe lângá care përul, alb ca un fuior se dungia pe tẽmplele prãbușite și vënete.

— Și pentru ce nu ar câtá la mine, mamá, când eu o iubesc atãta!

Atunci chipul bët-ranei ér se sbërci când dăđú un hohot de rís.

— Ușor judeci, flăcăule, dar tu nu șcii că pentru noi đina-i un vis, că nu grăeșce cu suflare ome-nescá; ea nu stá de vorbá decât cu stelele, florile, adierea vântului, murmurul përiului, ele numai îi impac sufletul. Dar tu, de vrei să-ți șcii sórta, pot să-ți cat în stele, haidem.

Și mâna rece a fermecătóreá strînse palma ferbinte a lui Peleș, când amẽdoi eșirá sub cerul troenit de stele. Și când Sinaia își ridicá spre cer degetul negru și ciolãnos, pãstorul ascultá cuvintele ce sunau:

— Veđi? aceea-i stãnca ta, tu ai să trãeșci și după ce-i muri, par că are să te invie o đină, că stéua n'o să-ți cadá, nici numele să-ți piérá. Cum și

'n ce chip, nu șciu, dar ai o stea mare cât un fecior de împărat.

Peleş fără a mai cuvântă nimic, plecă pornit în gânduri, printre oițele ce se ingrămădiau în cale-i, sbierând ca și cum i-ar fi înțeles durerea, și ar fi voit să-l mângăe. Peleş înse le călcă pe piciorușe, le isbiă fără a-și da seamă de ce face, căci lacrimile îi podidiau ochii în prejma cărora se făuria țina. — Sinaia, remase în cuibul incungiurat de munți, se aședă pe o pîtră, privind în urma baciului, dar din ce în ce capul i se ingreună sub povora gândurilor și clătînd se tot plecă pe pept șoptind: »Par c'a fost eri când am iubit! . . . Și el eră cioban ca și dînsul . . . cât de norocită aș fi fost! . . . Și capul bîtrînei er se ridică, și umbrindu-și ochii sub mână, privi înaintea-i. În acea clipă ochii cu chipul nu se mai împăcau: privirea ei întinerise, și vîdînd-o ai fi putut citi cele mai dulci graiuri ale iubirei scrise pe-o ruină.

II.

Amiția în sîră, când amurgul își lăția cernitul ridicându-și umbra pe munții verzi și păduratici, ale căror vîrfuri încă 'n zare de lumină erau petrecuți de umbra norilor ce treceau, limpețind vîzduhul . . . pe plaiul îngust de pe piciorul muntelui; maicuța bîtrîna pășia repede ca și gândul ce o purtă, urcînd în susul pîriului vioiu și limpede ca lacrima. Tot s'a suit Sinaia să vîdă, și după cîtitura unei stînci remase privind cu neprăsnicie la Peleş, culcat pe spate, cu fața înspre resărit, cu ochii topiți de închis, pe când oițele câte două trei presurau albia pîriului, mîrte ca și baciul. Bîtrîna își încrucișă mîinile ridicîndu-și ochii spre cer, și privirea-i se opri pe »Stéua lui Peleş« ce ardea ca o candelă de-asupra ciobănașului.

.....
 Multe vécuri s'au strecurat de-atunci prin lume, Sinaia s'a stins, numele și farmecul înse i-a remas în munții ce-o incungiură; frumosul baciul e îngropat lângă valurile ce-i port numele, oițele-au perit, apa a adus stînci ce-i impresor calea; ér stéua lui Peleş se numește acuma »Stéua Ciobanului.«

Urlătórea.*

Rolanda, Urlanda . . . sînt numele cu care se îngănă mintea Marei Povestitóre, pentru ca să facă să reiesă din ele ca un torent numele de »Urlătórea.«

»Urlătórea? — Spune Carmen Sylva că a fost o fetiță îndrăgită de doi frați gemeni, și fiind că amîndoi voiau să se căsătorască cu ea, ce nedumerită iubiă acelaș chip în două făpturi, s'a hotărît să se arunce într'o prăpastie. Cădînd s'a prefăcut într'o cascadă, Jipii acei frați ce-i stăteau pe lături fără a ști ce voia să facă, vîdînd-o s'au impietrit de gróză și s'au prefăcut în stînci, ér mama flăcăilor ce-i întovărășia s'a măsluit în mușchii móle ca bumbacul ce a acoperit stîncele ca o desmierdare.

Pentru a vedé Urlătórea, mergi printr'o strungă de munți ce se gîlue tot mai întunecat, și la ocolul unei stînci remai surprinsă când, în mijlocul cel atât de negru, veđi Urlătórea ce cade albă ca o spumă pe fundul cafeniului al lespedei înalte, late și netede, pe mijlocul căreia ca o cordea albă se dungește de sus până jos frumósă cascadă.

Treci pe lângă ea, și tot în spirélă te sui pe stîncea ocolită ce se ridică la acelaș nivel în fața Urlătórei; acolo e mai întunecat ca ori unde, sub umbrișul arborilor ce forméză ca o boltă. La drépta înse, crîngul se deschide ca un cadran și nu veđi

* Cascada în Sinaia.

decăt o fărămătură de cer pe care reesă ca un relief crésta cenușie a Jipilor.

Cine-a citit povestea, va înțelege sublimul acestei priveliști ce te lasă uimit când crîngul se desface pentru a-ți lăsă zarea vîrfului nalt și depărtat a Jipilor, ce apare sumeț ca un »cap de strajă.«

Fără să vrei, după ce-ai privit, te uiți ér la Urlătórea, ce se isbește jos ca un torent, înse nu te poți scobori fără a mai privi cu nedumerire cadranul albastru cu-acel »cap de strajă.«

Adela Xenopol.

Desilusie.

Sveam un frate, tîner mugur,
 Cu chipul neted ca un crin,
 Cu ochiul cât un negru strugur,
 Atât de umed viu și plin.

Când îmi zimbiă naiv și dulce,
 De drag tot îmi veniă să-i pui,
 Fraged și móle, să se culce
 Pe-obrazul meu, obrazul lui.

Și când cu degete plăpânde
 Nevinovat pîru-mi strîngea,
 Eu îl certam cu vorbe blînde,
 Dar el nimic nu 'nțelegea . . .

Numai cu ochii mari și gura
 D'abiă deschisă de mirare,
 El și 'ndreptă căutătura
 Asupra-mi, stînd fără mișcare.

Ascultă și din ochi clipește
 Când badea să-i grăescă 'ncepe,
 Hai, crește frățiore, crește,
 Odată tu me vei pricepe.

Crește ca bradul cel de munte
 Ce vîrfurile incunună,
 Se vîd pe românésca-ți frunte
 Sucind mîndria cea străbună.

Crește, s'aud din a ta buză
 A mami limbă fermecată
 Ce, chiar căți nu vor s'o auđă
 De-a ei dulcétă se imbétă.

Să-ți spun ce noi Români sîntem,
 Ce-am fost, ce-i scris să fim odată,
 Cum în lumina cea din frunte-mi
 A țerei zodii mi s'arată.

Crește, și viéța mea intrégă,
 Tot sufletu-mi român de foc
 Să-l simt svécînd în tine, dragă,
 Să-mi créscă pieptul de noroc.

.....
 Dar ét' o crudă diminéță:
 Me duc să-l vîd zimbindu-mi éráș;
 Sta rece 'n fața-mi, cade ghiață,
 Al vieții mele scump tovarăș.

Și-s galbeni trandafirii buzii
 Și trandafirii feții mele:
 Vai! roditórele-mi ilusii
 Au fost cuvinte numai góle!

George Murnu.

Pionul séu Ceahlăul.

(Incheiere.)

La anul 1649, Hătmanul Giorgiu, fratele strălucitului Domn Vasiliu Lupul, pătuns de evlavia acestui săhastru cuvios, a zidit schitul Pionului și l'a inzestrat cu averi nemișcătore. Un zid puternic, cu turnuri innalte, pune această monăstire în stare de apărare, drept care păstrează și ărecari struncinări, ce a pătimit. Cuvioșia sa, părintele protosingelul Gavriil, egumenul acestei monăstiri, a făcut de curând multe imbanătățiri, și potrivit cu voința dăruitorului, primește pe călători cu ospitalitate convenită. Timpul cel mai favoritor de a se sui pe munte este luna lui iulie, dară cu totă lungimea ăilelor, și sîrguința, care s'ar întrebuiță în această călătorie, mirătorul naturei ce-i frumoșe nu s'ar bucură indestul decă ar avé a se sui și a se întorce tot în aceeaș di. Drept aceea, ajutorat de egumenul monăstirii, va luă convenitele măsuri spre a puté pe trece în vîrf năptea, ori într'un bordei de scórță, numit de păstori, comarnic, și care trebuie a se face în pripă, ori în visunția numită a lui Gedeon îndreptată spre resărit, de unde se pôte vedé séra resăritul lunei, érá diminéța al sôrelui.

Doce drumuri deosebite de căpetenie duc pe vîrf muntelui, unul dela Răpciune, érá altul incungiurându-l din partea Ardealului. Noi vom alege acest de pe urmă ca unul, ce este mai puțin ostentor.

Petrecînd călare șesul, adăpat de riul Durău, carele pune în lucrare o mulțime de ferestee, ajungi peste o oră la monăstirea Durăului, aședată aprôpe de una din stăncele cele mai ponchie ale muntelui. Această monăstire de curênd s'a zidit de nou cu ajutorul evlavioșilor creștini și al dlui neguțător G. Proșie infrumșeșându-se cu marmură și icône aduse cu multă cheltuélă dela Constantiniana (Constantinoplea.) Pré sântia Sa, părintele Veniamin mitropolitul a sântit această monăstire în véra anului 1838. Aicia sînt săhastrii fôrte bêtrâni, cei mulți căte de o sută de ani, din cari trăesc unii prin stăncele muntelui.

Eșînd din această monăstire, se inadăncéază călătorul într'o pădure de prădis, de-a lungul pîrîului Schitul, în care se află mulți păstrăvi, și ale căruia ape se adaug prin cascade, care se aruncă din tôte părțile de pe stănce lăturale. Trei pătrare de călătorie ajunge spre a sosi la locul numit fundul Schitului, unde începe suișul. De acolo îndreptându-se între miédăși apus, ajungi la pîrîul La Martin, de-a lungul căruia te sui până unde se uneșce cu pîrîul Serafim.

Numirea acestui pîrîu nu este vechiă. În cursul turburărilor anului 1821, care a născut multe catastrofe (nenorociri) particulare, o tineră necunoscută, îmbrăcată în negru, a pribegit în aceste locuri sêlbătice. Ea petrecea érna prin visunii, érá véra în găvanul copacilor găunoși. Adeseori schimbă locul locuinței sale, și se feriă de întêlnirea săhastrilor și a păstorilor, cari mirându-se de această misterioșă arătare, și induioșii de evlavia și melancolia ei, o cinstiă și adeseori depunea merinde pe lângă locașul ei. Câteve cuvinte, care rostise în cursul unei bóle, au aruncat ărecare lumină asupra acestei străine; pe care muntenii de-atuncia o numiră Serafina, se vede că ea a sosit acolo de departe, străbătînd Carpații României. Vre-o nenorocire grea, séu pătîmîri ale inimei, au aruncat-o în asemenea ură de ămeni. În acest chip a viețuit ea 5 séu șese ani impregiurul muntelui; locul unde se părea, că petrece mai cu plăcere, érá un riurel, a căruia murmurare melancolică respundea la suspinele ei.

Intr'o ăi de vérá a ademenit pe un păstor, care trecea cu turma, niște gemete străbătătore din fundul codrului. Sosind la acel loc, vèdă cu inspăimântare pe Serafina înlăntată în sânge! După deprinderea sa, eșită la resăritul sôrelui, ca să-și strîngă bureți, și din întemplare cădă într'o cursă, ce întinse vênătorii pentru prinderea unei vulpi; fierul i-a sfărămat tot piciorul. Atuncia érá aprôpe de amiedăși și sângele nu incetase de a curge; lăngedă și desăngerată întéia oră a făcut o rugămintă de a fi ajutată și dusă la doritul ei pîriu. Păstorul, a ridicat-o în brațe, și cu multă ostentă coborînd-o pe niște țurane, a depus-o pe malul pîrîului, unde a pus-o pe un strat de muschiu. Spun, că îndată ce a beut din această apă, a adormit și nu s'a mai deșteptat! O cruce de lemn, înfiptă pe stăncă, însemnă locul, unde repausă trupul Serafinei, sufletul ei, lămurit prin pătîmire, va află pôte repaus în locașul ăngerilor, al căror nume l'a purtat pe pămênt și unde singurul pîriu păstrează suvenirea sôrtei ei!

Hărăzînd călătorul acestei întemplări o lacrimă duioșă și urmând propunerii sale, vede după cinci pătrare de cale spre stănga stăncele numite: Gardurile, din carile se revérsă o cascădă pré frumoșă de apă, apoi pe la piciorul muntelui Schiopul tot pe sub Garduri pe la cămpenița Mițătore soșeșce peste o jumătate de oră la fântăna Hănelă, érá după 40 de minute la poiana, Stănila, ce este pe costa muntelui, unde-i locul intrunirii păstorilor. De acolo începe suișul cel adevérat; pedestrul trebuie să-și inarmeze picioréle cu potcove întrebuițate de ămenii munteni. Din anul 1835, când s'a suit pré înălțatul Domn (Mihai Sturdza) pe acest munte, au săpat săhastrii ărecare cărări, ce se pot pe alocurea încă și acum întrebuiți. Aicia se părăsesc umbrele cele plăcute ale bradului spre a se cătără pe niște stănci, unde nu creșce alta, decăt fragi și un fel de pomișore numite afine. Suind pe la sgébul numit al gardurilor, după o mergere de o oră ajunge călătorul pe culmea muntelui, peste care se întinde un podiș de 2000 de stăngini, avênd în cea mai mare lărgime 600 de stăngini. Pămêntul este coperit de muschiu, carele s'acufundă sub pasul omului și mai ales al calului. La celalalt capet al culmii se înalță măgura numită Tîglăul, care este fôrte greu de suit, și care are în vîrî un tăpsan de cățiva stăngini, unde este înălțată o cruce și o tócă. Deosebit de această măgură se înalță alătorea, în formă de turn, Pănăgiea, o stăncă de bazalt, care sémênă a fi urzită de o singură vèrsătură vulcanică.

În cursul unei ăile senine, lipsită de aburi și de nouri, vederea este aicia frumoșă mai presus de totă descrierea. Din partea Ardealului se descoper nenumărate vîrfuri albastrie de munți învelii în neguri și înfățișînd icôna unei mări tulburate, și a undelor ei celor legănate. La pôlele muntelui despre resărit se vede Bistrița șerpuid printre codrii negri, pe ale cărei maluri sînt sémênate monăstiri și sate, într'o îndepărtare întinsă se zăresc gene prelungite de aburi albi, și acelea sînt cursul apelor Moldovei și ale Siretului. Noi nu vom întreprinde sarcina cea grea, a descrie resăritul și apusul sôrelui: condeiul cel mai măestru nu este în stare a zugrăvi cu nimerire această scenă măretă, care înfățișéază armonia cea minunată și a tot puternicia ziditorului!

Adese ori se întemplă că în minutul, când se bucură locuitorul șesului pacinic de asemenea frumoșă privelișce, călătorul, carele pentru acesta s'a suit pe munte cu atăta ostentă, se vede de-odată închis între doi nori, și pe când îi ascund aburii atmosferei de jos pămêntul, furtuna, care de-odată se stêrneșce de-asupra creșcetului lui, nu numai că-i ascunde cerul, ci încă-l pîtrunde o plôe, de care nu

póte scăpa din lipsa unui adăpost. Cu tóte acestea nu târziu se póte mângâia cu vederea unui cucurbeu frumos și măreț, căruia se pare a fi centrul. Un inscripționat în cóstele Țiclăului, incunósce călătorului, că pré înălțatul Domn Mihai Sturdza, a petrecut aici nóptea spre-a 18 iulie 1835.

La această înălțime vrednică de mirare, isvoreșce o fântână, numită a mitropolitului, pe care Présânțitul nostru arhipăstor a sântit-o la anul 1809; stimpărătura este de 2 1/2 grade Raumur, adausă de alte isvóre, formeză rîul Rupturile. De acolo spre resărit, în fundul unei rupturi întunecóse, se vede stâncușóra cenușie numită Dochia, aședată pe un tăpsan mic între piscul Pétra detunată și piciorul sâhastrului. Plăeșii sumeți și ghibaci se cobor de aici de-adreptul, luncând în jos pe sgiab, dar mai bine va fi a se coborî pe cósta de miédăși a Petrei detunate, printre Pétra cu apă și Stratul vulturului, séu a se înturná mai nainte la schitul Pionului, de unde va puté visitá pe Țina Dochia.

Pentru această călătorie se cere a incungiurá muntele din partea despre resărit: după o oră de cale ajunge la o colonie de călugărițe, numită Poiana sub ponóră, aședată între pěrîul Chison și Răpciune. Cea mai tineră dintre aceste călugărițe maica Sofia, este de optzeci de ani, care a petrecut în aceste locuri mai mult de jumétatea vieții sale. De acolo se întinde o privelá selbatică de Alpi. Intărindu-se cu un ospet frugal de póme, de pástrăvi svéntați, caș și mere fórté bune, călătorul de aici se îndreptá spre amiédăși, trece după 40 de minute pěrîul Lasca și se acufundá într'un codru întunecos, neavénd altá cărare decât hátașul turmelor. Petrece în vad nenúmerate pěrîuțe, se urcă peste colnice și stânci poncie, peste brađi oboriți de furtune și vécuri, și de stichii împetriti și ale cărora rădăcini resturnate se infățíșeaza în acest întunec, ca óre-care fere tábărlă în astá cale. În urmă după o călătorie fórté ostenitóre de doué ore, se mai rărășce codrul, cerul se vede érá, și ajunge la Schitul Chiribuc, aședat pe un tăpsan în o apropiare a pěrîului Serbenei, spre resăritul muntelui Pionul.

În acest Schit, durat de lemn, ca vr'o douézeci de sâhastri, din care fiecarele își are chiliuța sa. Afară de îndatoririle tagmei lor, își petrec vieța în lucrarea grădinuțelor, culeg rășină, juneapér, fac érna cruci de lemn de tisá, linguri ș. a. Insoțit de cei mai tineri dintre sâhastri, se póte porni călătorul cu încredere spre cercetarea Dochiei, cu tóte că împedecările fireșci sporesc cu cât te mai apropii de acel loc, ca cum ar fi voit natura să ingrădescă locuința Ținei cu stavile neapropiavere.

Trecénd pěrîul Serbenei, după o oră ajunge la Butca numită Piciorul sâhastrului și în urmă la pěrîul Alb, carele curge într'o vale îngustá, în al căreia mijloc se înalță chipul vechiu al Dochiei. Din această strimțóre suflá un vânt puternic, și, precum Țice Bálada, plutesc în aer o mulțime de vulturi, cari es din stâncile învecinate numite Stratul séu tabára vulturilor. Numele cel fáimos al acestui loc, a îndemnat a se zidi aici un schit, carele a stătut până la anul 1704, dará în Țiua de Pașci, pe când se serbá în biserică sánta inviere, un munte de omét desfăcându-se din vèrlul Pionului, și surupând stâncile mánine, a îngropat schitul cu toți sâhastrii și a prefăcut forma acestui loc. O icónă, ce a scăpat din acea catastrofă, a însemnat locul fostului schit, și mai în urmă a cășunat facerea schitului Chiribucul, unde se pástréză până astăzi.

La acea întempleră, chipul Dochiei, de și érá de stâncă, a suferit o stricăciune simțitóre; partea de sus, care infățíșă capul, umerii și sinul, s'a surpat,

și se vede zácénd în óre-care depártare. Acéstă massă, compusá de aglomerăciuni (petricele închegate între sine) putea să fie partea feței și a pěrîului. Trunchiul și cópselle figurei sânt stâncă indesată de bazalt, prundișul adunat între părțile, ce inchipuiá fluerele, abia lasá un deșert, pe unde să póta trece un om; pe acolo curge pěrîul Albul, de unde își are obérșia, precum Țice și Cantemir. Alte pietre de asemenea aglomeratice, ce inchipuesc oile Dochiei, zac împrejurul acestui chip, érá alătorea se aflá singuratică altá petró indedul de mare, care se numeșce Vulturul lui Tráian, căruia, după Țicerea tradițiunii, i-ar fi incredințat acest împérat paza Dochiei.

George Asachi.

Odinióră și acum.

Dupá Bodenstedt.

Flori alese de cicóră
Am voit odinióră
Să presăr în calea ta,
Inse n'am putut aflá.

Astăzi când în valul vieții
Stinsă-i stéua dimineței,
Dau de multe flori în drum,
Inse tu lipsești acum.

Elena Șerban.

Puritanii.

Novelá spaniolă, de Armando Polacio Valdés.

(Înceiere.)

De plăcută spěrîeturá!
— De nu te-ai fi oprit în fața casii nóstre și de nu te-ai fi uitat la balcon, n'aș fi eșit de unde eram ascunsă... dar acéstă m'a îmboldit.

Tăcurám améndoi.

Apoi Teresa se uitá Țintá la mine.

— Îți pare bine?

— Me mai întrebi?

— Umbli cu mine cu plăcere?

— Oh! da.

— Nu te supér?

— Din potrivá, simt o bucurie mai mare decât îți poți inchipui.

— N'ai trebá?

— Nu.

-- Atunci aidem să ne plimbám, când o veni vremea să me întorc, să me aduci până acasă și mama va crede că m'a adus servitorul verișórelor mele. Dar decá te supér or decá nu simți nici o plăcere să te plimbi cu mine, spune-mi... nu-ți fie témă... Me duc singurá acasă.

Îi respunsei strîngéndu-i brațul.

Teresa vorbiá mereu cu o iuțelá și cu o ușurință minunată.

— Par că n'ar fi cu puțință să fim așa prieteni buni, nu e așa? Când am lăsat pápușa să-ți cadá în cap, am gândit că te-am omorit... Ce frică-mi érá! De ai fi véțut!... Dar ia ascultá, de ce ai zimbit în loc să te superi?

— Pentru că-mi plăceai.

— Și eu me gândiam: se vede că-i plac, căci ar fi avut drept să fie infuriat. Când mi-ai adus-o

RENTÓRCERA MAURULUI.

sus eram tot spërîată, de aceea am închis aşá de repede uşa . . . Pápuşe urciósă ! . . . Mi-a pricinuit atáta mánie, încát am dat-o de páment şi i-am rupt o mánă.

— Ai făcut reu . . . ar fi trebuit s'o pástrezi ca amintire.

— Şcii cá ai dreptate ? . . . De n'ar fi fost pápuşa, nu ne-am fi cunoscut . . . şi n'ai fi amorezul meu . . . cáci mai am unu.

— Cum ?

— Adicá acum nu mai am, aveam odatá. Un vër al meu, dícea cá trebuie sá-l iubesc de voie de nevoie . . . Sá nu cređi cá e urít, din potrivá e fórte drágut, dar mie nu-mi place, ce sá-i fac ? M'am in-voit sá fiu iubita lui pentru cá mi-a fost milá de el . . . intr'o dí a început sá plângá !

Vorbînd astfel rátačíam liniştiţi pe strade. Cáu-tam sá umblám pe stradele cele mai pustii spre a nu ne întelni cu vr'o rudá or cu vr'o cunoşcîntá a Te-resei.

Ea, agáţată de braţul meu ca de braţul unui prieten vechiu, vorbíá neîncetat, ridea, une ori me zguduía cu putere, alte ori se opriá de se uitá la fe-restrele práváliilor. Vorbele ei erau ca ciripitul dulce, drágálaş ; ími induioşau şi-mi recoriau ínima şi subt inriurirea lor mi se imprásciea încet-încet grámada de gânduri mişelnice care-mi fierbeau în cap.

Fără sá-mi pot desluşi cum tóte temerile ími pierirá, mi se párea cá eram legat de copila aceea printr'o legáturá de rudenie, şi situaţia nóstrá nu mi se mai párea nici ciudată nici primejdíósá.

Nevinováţia ei erá ca un vél des care nu ne lasá sá vedem primejdia ce ne ameninţă.

În scurtá vreme ími spuse o mulţime de lucruri. Erá dela Xeres. Familia ei se mutase în Madrid nu-mai de un an ; tatál seu avea o slujbá mare ; mai avea doi fraţi şi o sorá. Ími vorbí mult de caracte-rele fiecáruia. Sorá-sa erá fórte buná şi supusá, dar báeţii erau nesuferiţi ; tótá díua típau, se báteau şi murdáriau şi spárgeau lucrurile prin casá. Mamá-sa fi dádu-se putere asuprá-le, dar ea nu vré sá se folo-sescá de dênşa de fricá cá pe urmá nu vor mai iu-bí-o. O lasá pe mamá-sa sá facá cum o şci. Pe urmá ími spuse de tatál seu cá erá sever dar fórte bun ; ce o máhniá pe ea erá cá iubiá pe báeţi mai mult.

Dar mama erá mai buná cu fetele. Ími mai spuse şi de verişorele din strada Fuencarral.

Una erá frumósá, alta numai plácutá ; améndoue aveau iubiţi, dar nu erá trebá mare de ei, nişte bá-ietaşi cari nu-şi sfêrşiserá nici studiile. Aveau şi un frate, vërul care fusese amorezul ei ; luase bacalau-reatul şi se pregátiá sá intre în şcóla de artilerie.

Din când în când, în vreme ce táceam câte puţin, ea íşi ridicá cu graţie capul spre mine şi me întrebá :

— Íţi place cu mine ? Te supër ?

Şi când me auđiá cá-mi place, cá nu me su-përá, cá din potrivá eram în culme de mulţumire, pe faţa ei expresivá se vedea zugrăvitá fericirea şi apoi începea sá vorbescá ér.

Strábátusem multe uliţe. Íţi inchipueşci cá nu-mi luam ochii dela fata aceea care spunéndu-mi tóte ne-buniile ei copiláreşci párea cá-mi vërá în inimá şciínţa fericirei. Cu tóte acestea tot eram îngrijat ; eram ín-grijat intr'un chip aşá . . . nehotárit şi acésta-mi tur-burá încántarea.

Me pomenii în faţa teatrului regal.

Ími veni în gând sá intru. Teresa se invoí cu grábire.

Ca sá nu vedá cineva, luarám bilete de galerie. Se jucá «Puritánii» şi sala erá pliná.

Ne fu greu sá intrám, sá ne urcám şi sá ne gá-sim un colşuleţ, dar izbutirám. Teresa erá încántată. Me resplátiá de greutatea ce avusesem s'o fac sá ajungá pána acolo cu mii de cuvinte plácute. Pána sá se ridice perdéua vorbirám intr'una dar încet. Se statornicise o mare íntimitate între noi şi ea-mi dá-duse o mánă de a ei pe care o mángáiam.

Când începú opera tácu şi se puse sá asculte cu aşá de religiósá luare aminte, încát zimbii când o véđui astfel cu capul rázemat de zid şi cu ochii uimiţi. Cunoşcea musica, dar nu se dusese des la tea-tru şi melodiile operei lui Bellini, îi fácurá o impresie adáncá care se vedea în tremurátura uşorá a buze-lor şi a luminei ochilor ; când începú vestita arie a tenorului : »Numai pentru tine frumósá mea Elvirá !« me strínse cu putere de mánă şi-mi díse încet : — Oh ! cât e de frumos ! cât e de frumos ! . . .

Apoi me puse sá-i spui ce erá pe scená ; cáşá-toria tenorului cu primadona i se párea fórte cuviín-ciósá, dar îi erá milá de bietul bariton cáruia îi sullá iubita ; când la sfêrşitul actului întei tenorul e silit sá-şi lase logodnica şi sá plece cu regina, ea spuse curat cá tenorul se pórtá reu.

— Apoi nu véđi cá n'are cum face altfel ? . . . Regina îi díce.

— Ce ími pasá ! decá ar iubi-o, nici nu s'ar uitá la reginá. Logodnica e mai mare decát regina.

Ími fu cu neputínţă sá-i scot din cap acésta teorie rará. Dupá ce se lásá perdéua, remaserám tot acolo şi me puse sá-i spun câte iubite am avut şi pe care o iubisem mai mult . . . Înţelegi câte poveşti náscocii ! Pe urmá fără nici un cuvént spuse curat : »Toţi bárbáţi sînt nerecunoscétori.«

Adáogai cá sînt şi esceptii, dar nu cređu cu nici un preţ.

— Vei fi şi dta ca toţi ceialalţi . . . díse ea cu un ton profetic uitádu-se neclintit la un punct în spaţiu — me vei iubi câtva timp şi pe urmá . . .

Ce clipe adorabile şi îndrácite me lácea sá petrec fata aceea !

O întrebai, ca sá schimb convorbirea :

— De câţi ani eşti ? . . . Nu mi-ai spus áncá.

— Sînt . . . sînt . . . ascultá eu díce tot'dauna cá sînt de 14, dar nu sînt decát de 13 şi doue luni . . .*

Dar dta ?

— Oh ! eu sînt bêtrán, nu me mai întrebá, mi-e şi ruşinne.

— Hm ! prefácutul ! Ce-ţi pasá de óre ce te iu-besc or de câţi ai fi !

Şi apoi ími spuse cá vré sá ne tutuim.

De îndatá ce me invoii, nu mai vru dênşa. Me lásá s'o tutuesc eu, dar ea pe mine nu.

Nu vrusei.

— Apoi nu pot sá-ţi díce tu, nu-mi vine . . . díse ea.

— Dar de ! . . . sá încerc.

Astá încercare fácu pe biéta fatá sá întrebui-nţeze o mulţime de ocoliri numai sá nu-mi dícá »tu.« Şi când n'avea ce face, când trebuía sá-mi dícá tu, ími dícea încet şi trecea repede la alt cuvént ca şi cum acesta ar fi ars-o.

Când începú actul al doilea, se aşedá sá asculte bine.

Ochii mei nu se mai mişcau de pe faţa ei.

Ai ei se tot zvêrliau spre mine şi ea ími zimbiá şi me stríngea de mánă.

Cu tóte astea bágai de sémá, cá faţa ei nu mai avea aşá multá espresie de vioiciune şi cá din ce în ce vorbíá mai puţin.

Zimbetele ce-i treceau pe buze erau tot mai triste şi pe frunte i se întindea un fel de vél de ne-

* Cititorul român sá nu uite cá sîntem în Spania.

liniște care da obrazului ei copilăresc o înfățișare seriösă pe care n'o avusese până atunci.

Se părea că în urma unei tainice munci a spiritului, copila se schimbă în câteva minute în femeie.

Nu me mai strinse de mână și și-o trase înapoi mai de tot.

I-o apucați pe sub ascuns și ea o trase ér.

Actul al doilea se sfârșise.

Când se lăsă perdéua, me rugă să me uit la ciasornic și vedënd că sũnt unspredece ciasuri, îmi spuse că trebue să plece îndată, căci servitorul érá să se ducă s'o ia la unspredece și jumătate.

Eșirám din teatru.

Nóptea érá tot caldă și plină de stele.

Afară érá un șir lung de trăsuri pe care trebuirám să le ocolim.

Pe strade nu mai érá lume multă cum érá când venisem, dar o apucarám tot prin locurile cele mai singurate.

Teresa nu mai vru să-mi ia brațul pe care întei mi-l luase ea singurá.

Atunci începui să-i fac o mulțime de complimente, să-i zugrăvesc iubirea ce me făcuse să simt și cât suferisem de mult în țilele în care nu trecusem pe stradă.

Îi adusei aminte tóte améruntele, chiar și pe cele mai fără însemnătate de când ne cunoscusem, după care, pe urmă îi spusei tóte gâtelile ce vedusem la ea, spre a-și da bine socotélă de impresia ce-mi făcuse.

Ea nu-mi respunse nimic.

Ingrijată, cu capul în jos, trecea tot prin locurile pe unde mai trecuse, dar cu o ținută mult deosebită de aceea de erau trei ciasuri.

Me oprii o clipă să mai resuflu.

Atunci ea țise fără măcar să-și întórcă ochii spre mine:

— Reu am făcut, fórte reu!.. Oh! Dómnne, de ar aflá tata!..

Me silii să-i dovedesc că tatál seu n'avea cum aflá pentru că vom ajunge cu mult înainte de vreme.

— Or cum, și chiar decá n'ar aflá tata nimic, eu am făcut reu. Dta șcii bine că am făcut reu, dar nu vrei să-mi spui. Nu e asá că o fatá bine crescutá nu ar face ce am făcut eu astá sérá?

»De-ar auđi verișórele mele care au atáta plăcere să me prindă greșind!.. Dar nu crede pentru numele lui Dumneđeu, nu crede, te rog, că ce am făcut am făcut-o cu vr'un gând reu... sũnt o nesocotitá... tótá lumea țice... dar mai țice că nu sũnt rea.

După ce țise aceste cuvinte, începũ să plângá.

Me silii mult s'o liniștesc, dar în sfêrșit izbutii láudându-i caracterul sincer și nevinovat și inima-i minunat de bună, fágáduindu-i că voi respectá-o și iubi-o în tot'dauna.

De doueđeci de ori me puse să jur că nu-mi făcusem ideie rea de dênsa.

Pe urmă după ce-și șterse lacrimile, își do-bândi ér veselía și începũ să vorbescá ér.

Îmi spuse în puținá vreme o mulțime de planuri unele mai cu neputință de izbândit decât altele; după părerea ei, trebuia să viu a doua ți la tatál seu și s'o cer de nevéstá. Dênsul îmi va respunde că e pré micá, dar eu voi țice că nu e nimic. Tatál ei va respunde că lucrurile nu puteau merge asá repede, dar eu îi voi arátá atunci pilda unei mátuși, o sorá a mumi ei, care se jucá cu pápușa când a venit să-i spue că o așteptá bărbatul seu.

Ce eram să țic?

Nimic, nici vorbá.

Ne vom cunună îndată și vom plecá la Xerès

ca să fac eu cunoșcință cu prietenele și cu unchiu sei.

Cum se vor mirá toți când vor vedé o la brațul unui domn și mai cu sémá când vor auđi că domnul érá bărbatul ei!

Érá asá de drágálașá, asá de subjugátóre, încát o rugai cu pornire să me lase s'o sárut.

Peste puțință.

N'o sárutase nici un bărbat până atunci. Numai vèrul seu îndrăznise să-i fure un pupat pe obraz, asá pe neașteptate, dar o pățise bine căci îi turnase o grămadă de nisip în cap. Chiar în jocurile nevinovate când érá silitá să primescá a fi sárutatá, întindea mânilé în asá chip încát buzele nu-i atingeau obrazul.

— Când ne vom cunună, atunci da!.. țise ea, atunci îmi va da câte sárutári voi vré... cu tóte că credea că nu voi mai cere cu atáta pornire ca acum.

Ne apropiasem de casa ei.

Trásurile celor cari se întorceau de pe la serate trecënd pe lângá noi făceau șgomot.

Teresa trebuia să strige tare.

Din înálțimea cerului stelele ne aruncau ochiade ca și cum ne-ar fi póttit să ne bucurám îndată de clipitele acelea fericite pe care nu érá să le mai întelnim.

În depártare se zăriau din când în când icicolo felinarele paznicilor de nópte.

Ajunserám în sfêrșit acasă.

Teresa me puse ér să jur că nu-mi făcusem ideie rea de dênsa și că a doua ți la doue punct voi trece pe la feréstra ei.

— Să vii.

— Viu.

— La doue punct.

— Da.

— Acum, bate odatá.

Pusei mâna pe ciocanul dela pórtá și bătui odatá.

— Acum — îmi țise ea încet cu un glas tremurátor — sárutá-me și fugi.

Îmi dádũ obrazul ei adorabil.

Îi apucați capul cu mânilé și o sárutai odatá... de doue ori... de trei... de patru... de atátea ori de câte putui până în clipita când auđii cheia întorcëndu-se în bróscá.

Pe urmă plecai repede.

*

Don Ramon tãcũ.

— Și pe urmă ce s'a mai întemplat? îl întrebai eu.

— Nimic, numai în nóptea aceea remușcarea m'a făcut să nu pot dormi și a doua ți am plecat lá Valența.

— Fără să mai veđi pe Teresa?

— Fără.

Dumitru Stãncescu.

Cugetári.

Lumea este o robie veșnică în care nimeni nu trăește pentru sine.

*

Omul care îndrăznește să rămăe în picioare, când alții se plécá, e cu mult mai mare.

*

Numai primejdia póte face discipliná.

*

Omul nu se uitá la sine cu acelaș ochiu, cu care se uitá la vecin.

Originea lui Asachi.

(Fragment scos din: „George Asachi,” cuvânt rostit de V. A. Urechia, la inaugurarea statuei lui în 14/26 octombrie 1890.)

Și mai înainte de toate o întrebare, ce ne-am pus-o de multe ori, de câte ori adevărat ne-am întrebat despre locul de naștere al lui G. Asachi: prin ce minune, în micul și abia cunoscutul orașel Herța, se găsește, la finea secolului al XVIII-lea, un preot, cult și învățat ca Leon Asachi, dela care avem câteva prețioase scrieri tipărite?¹

Nu ignorăm mișcarea culturală din ultima jumătate al secolului XVIII-lea; cunoștem rezultatele dobândite de Academia elenă din Iași; este știut ce datorește limba și liter. română lui Iacov Stamati; am publicat însuși o monografie despre școala din monastirea Putna, despre profesorele ei și inspectorul general al școlilor moldovene archimandritul Măzereanu; dar aflarea în Herța a unui preot ca Leon Asachi ar fi ramas pentru noi un fenomen greu de explicat, decât, în ultimele zile, nu primiam dela D. Erinov, fost primar al Herței, niște informațiuni cu totul neașteptate despre adevărata origine a familiei Asachi. La 1881 trimisei ca ministru al cultelor și al instr. publice, primăriei de Herța, un bun portret al lui G. Asachi, cu indemnarea să-l așeze în sala ei de ședințe, ca o iconă mult scumpă orașului. Tot în acea epocă, la Iași, mai mulți profesori universitari se adunară sub președința P. S. mitropolit și constituiră comitetul care își propuse a aduna subscrierea națională pentru ridicarea statuei de față.

D. Erinov amintindu-și de respectul și iubirea pentru G. Asachi, îmi trimite de curând o scrisoare, din care dator sunt a reproduce cele următoare, în care arată, că nu din Basarabia se trage némul Asachi ci de aiurea.²

»Aprópe un secol și jumătate în urmă, fiind turburare mare în Ardeal, un tânăr cu numele Nicolai, fiu al unui preot din satul Téca dela Biserica-Albă, după ce vedu părinții sei, un frate mai mare și doue surori măcelăriți de turci, a trecut în Moldova, scăpând singur numai cu un cal și o păreche desagi cu cărți bisericesti și s'a oprit în satul Târnauca, distanță de 15 minute de térgul Herța. Acolo s'a căsătorit cu o fiică a unui preot și după ce s'a preoțit și el, cu concursul țeranilor și al proprietarului, a fondat o bisericuță de lemn cu patronul sfântului Nicolai, care există și astăzi în cotuna Popenii, comuna Târnauca.

Preotul Nicolai Ardelénu a avut numai doi copii: un băet și o fată. Pe când fata avea 18 ani, într'o zi spălă pe rufe la përfu, un străin călare trecând pe pod și vedând fata care era de o frumuseță rară, se opri, descălică și se adresă la fată:

— Fetiță dragă! — decât nu ți-i cu supërare, te rog dă-mi puțină apă să béu, sânt foarte obosit de călătorie.

— Noi nu ne supërăm, ba chiar ne credem foarte fericiti când Dumneșeu ne trimite pe câte un străin, ca să-l ospëtăm: mai ales tata, care și el îi străin;

cred că dta după vorbă, care sémënë cu a tatei, trebuie să fii străin, nu-i așa?

— Ba da, fetiță dragă. Dar cine este tatăl dtaei și din care parte a lumii a venit pe aceste locuri?

— Hei! Tata este preot aici în sat, nu stăm departe, uită-te colo în casa cea cu streșina umbrósă, lângă biserică; — tata de loc e din Ardeal. Când Turcii au tăiat pe părinții lui, pe frate-sau și surorile, a fugit în Moldova, și de acea când vede vre-un străin, i se umple ochii de lacrimi și nu-i dă drumul neospëtat și negăzduit bine. Mie și lui badea Alesandru ne spune, ori că de câte ori vom vedé vre-un străin, să-l poștim în gazdă la noi. Ești obosit și decât vrei, du-te și dta la noi, tata o să fie tare mulțamit a te avé ópele noastre.

— Bine, respunde străinul, me duc.

Preotul Nicolai Ardelénu, primii cu mare mulțumire pe străin, și după ce străinul se recomandă că se numește Lazăr Asachi, român Transilvănian, și că în urma unor turburări mari, a fost silit a părăsi patria și a trece în Moldova, până când se vor liniști lucrurile, — preotul îl rugă să rămăe la gazdă câteva zile până se va odihni, atât el cât și calul, care era cu totul obosit.

A doua zi fiind duminică, preotul se sculă dimineță și plecă la biserică, acompaniat de ópele seu care a luat rolul de cântăreț. După terminarea slujbei s'au întors acasă. Pe drum preotul se adresează către ópe:

— Tinere, da știi că tare frumos cânti și cunoșci chiar rënduela bisericii în totă regula, nu cumva ești fecior de preot?

— Nu părinte, respunde străinul, dar am învățat pentru a me face preot și decât în adevér îți place cum cânt, nu ai decât să me iai de ginere, că și mie îmi place copila sântiei tale.

Peste trei zile deveni ginere; peste șese luni preot și peste noue luni căpëtă un copil, căruia îi dete numele de George, a căruia biografie o cunoșcem.

Étă adevărata origină a lui George Asachi.

Preotul Lazăr Asachi, se strămulă apoi cu familia în Rusia, se înrolă în armata rusescă ca preot de polc, luă parte la câteva resboie ce avură Rușii cu Turcii, căpëtă mai multe decorații și în urmă veni în Moldova, unde i se creă un post de »Ober Protopop« și după ce a ramas veduv se călugări și primii rangul de arhimandrit Leon Asachi.

Cât privește despre Alesandru fiul preotului Nicolai Ardelénu cumnatul lui Lazăr Asachi, după mórtea părintelui seu, s'a făcut preot în locul lui. El a fost părintele maicii mele și el de multe ori îmi istorisă originea familiei Asachi.

Originea familiei Asachi am aflat-o atât dela bunice și dela maică-mea, cât și chiar din gura nemuritorului George Asachi, care câte-odată veniă în timpul vacanței la părinții mei.

Ei, așa înțelegem! Preotul Leon Asachi, era așa dar ardelean. Ca și G. Lazăr (ce coincidență curiosă: cel dintei Asachi venit în Moldova din Ardeal se numiă tot Lazăr înainte de călugărire!) Leon Asachi aducea în Moldova cultura națională redeșteptată în Ardeal de marii bărbați ai némului românesc, de luceferii neinserați cum îi numiă Eliade, cari strălucesc pe cerul națiunei la finea secolului al XVIII-lea. Nu este o imputinare pentru noi moldovenii de a recunoșce și la această solemnitate ce le datorim fraților noștri din Ardeal. Ne vor datorii, la rëndul lor, amăritii noștri consăngeni, destule alte beneficii, de vom șci să ne facem deplină datoría către ei, către națiunea română!

¹ Veđi: „Jucăria norocului séu istorisirea pentru principul Menciaof, care pe urma lui Petru cel mare a fost slăvit în Europa, traducere... pe pré cucernicul protoereu a totă Moldova Lazăr Asachi în orașul Iași la anul 1816.”

² D. Calmusky scrie că familia Asachi era din Basarabia. Pag. 6 a conferinței sale din 1887 Bérlad

B o n b ó n e.

Un candidat nu putea răspunde nimic din grecește.

— Cunoști vr'un autor grec? îi diși 'n sfârșit examenatorul; ce diși, spre exemplu, despre Omer?

— Omer pașa? Știu că...

Tablou și ris general.

*

Zoe: Deună-ți te-am vădut pe stradă cu un tiner frumos. Ți-i adorator?

Aurora: A fost.

Zoe: A devenit necredincios?

Aurora: Ba. M'a luat de nevastă.

*

Mătușa: Te povățuesc, draga mea, să nu te duci astăzi la teatru; — am vădut piesa ce se joci și m'a revoltat.

Nepoța: Fii sigură, tușică dragă, că n'am să me las nici eu mai pe jos; am să me revoltiez și eu.

R e n t ó r c e r e a m a u r u l u i .

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Vieta familiară a maurilor mai fidel a păstrat timbrul străvechiu al obiceiurilor casnice mohamedane, atât în familiile bogate, cât și în cele de rang înalt; pe când în Egipt și în Turcia, atingerea cu europenii a schimbat foarte vizibil moravurile și obiceiurile bătrâne. Capul unei familii maurize bogate, care conform stării sale materiale, e 'mpresurat d'un harem mare și d'un cârd de sclavi, e un adevărat patriarc domnesc, a cărui demnitate casnicii o întimpină cu umilintă și cu servicii devotate.

Ilustrațiunea din nr. prezintă înfățișează un cap de trib mauriz, care se rentorce acasă, în costumul seu alb pitoresc și intră în vestibulul pompos de stil mauriz al palatului seu. Sclavele ce petrec acolo, grăbesc să-i spele picioarele cu apă próspectă din fântănele de acolo pe mosaicul de marmură; și până când una vėrsă apa din un blid mare de aramă, cealaltă așteptă c'un al doile blid. El intinde suriđend fetei mâna.

Din partea opusă a vestibulului vine să-l intimpine una dintre soții, pe când lângă ea doica nėgră imbrătoșeză cu stimă pe un băiațel al aceluia, băiatul asemenea privește cu frică și stimă la părintele seu.

L i t e r a t ū r ă ș i a r t e .

Șoiri literare. *Dl N. G. Radulescu-Niger*, bine cunoscut și din colónele foii nóstre, va scóte la sfârșitul lui decembrie în București primul volum din scrierile sale. — *Dl Th. D. Speranția* va publica cursul seu de »Istoria teatrului« ținut la universitatea din București. — *Dl N. Iorga*, publicist și profesor la București, a plecat la Paris, unde va sta mai mult timp, spre a face studii asupra istoriei; totodată va colaboră la »Grande Enciclopédie du XIX siècle« pentru partea română. — *Dl At. M. Marienescu* a cetit în Societatea etnografică maghiară din Budapesta un studiu despre »Jertfele la Români«.

Statua lui Asachi, scrie »Drapelul« e destul de bine executată, afară dór de óre-care erori la figură care fac să nu pré sémene lui Asachi. Piedestalul inse e cum nu se póte mai reu, așa încât din pricina micimei lui, statua în vecinătatea bisericii Trei-Ierarchi și a turnului înalt al clopotniței, pare mai mult o piétră funerară decât o statuă. Să sperăm inse, că acest

mare defect, pe care de altmintrelea toți l'au observat, va fi înlăturat cât mai fără întârziere, astfel că la anul, când se va face făgăduitul pelerinagiu, statua va fi aședată pe un piedestal cel puțin de doue ori mai înalt decât cest actual și lucrat decă nu din marmură, cel puțin din o piétră bună, solidă.

Scrierile lui Aleosandri cari se află complectamente epuizate se vor retipări într'o ediție nouă. S'a găsit un caet cu 60 de poesii cu totul inedite, precum și câteva nuvele și unele fragmente de drame, comedii etc. Póte se vor da publicității.

Scrierile lui Creangă. În curėnd va apăre la Iași al doilea volum din scrierile lui Creangă; va conține: Amintiri din copilărie, anecdote, gândiri, poesii și câteva fragmente pe cari autorul nu apucă să le isprăvescă. Volumul va fi împodobit cu 7 tablouri cămpeșci, lucrate de cunoscutul pictor Theodor Buicliu din Iași.

Curierul mărcilor postale. La 15 decembrie 1890, va apăre în editura dlui I. M. Lazăr din Pițești, o foie philatelică intitulată: »Curierul Mărcilor Postale«, creat după cererea și stăruința mai multor colecționari de mărci din România, Transilvania, etc. »Curierul Mărcilor Postale« va apăre la 15 ale fiecărei luni și va cuprinde: I. Istoria tuturor țerilor din lume avėnd ca ilustrație fiecare țeră în zincographie, fotografia suveranului domnitor. II. Geografia tuturor statelor din cele cincii continente cu hartele și marca fiecărei țeri, precum și statistica cea mai nouă. III. Descrierea și copiile mărcilor noi eșite în intervalul fiecărei luni. IV. Șcirile cele mai interesante relative la colecționarea mărcilor. V. Denunțarea falsificatorilor de mărci postale. VI. Corespondența pe di. VII. Lotării lunare gratuite aranjate în mod alfabetic cu numere, avėnd premii de valóre. VIII. Deslegări de șarade cu premii în mărci și albume.

Manual de Gramatica limbei române. Partea III: Sintactică pentru cursul inferior al școlilor secundare de M. Străjan, dr. în filosofie și profesor de limba română la cursul superior al liceului din Craiova, a apărut acolo. Ediția IV, ameliorată și întocmită după un nou metod. Prețul unui exemplar 2 lei 50 bani.

Călindar pe 1891. A apărut la Arad Călindarul pe anul 1891, edat de tipografia diecesei gr. or. române a Aradului. Afară de partea calendaristică, conține șematismul mitropoliei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania și al diecesei Aradului; consemnarea tērgurilor; tacsă de poștă. În partea literară găsim lucrări de: Augustin Hamsea, V. Alecsandri, I. Groșorean, Andrei Mureșan, D. Bolintinean, Gr. M. Alesandrescu, N. T. Orășan și alții. Prețul 30 cr.

Diare noue. *Bileardul*, revistă lunară pentru învėțarea jocului de bileard. — *Balcumul și Carpatul*, diar cotidian, pentru apėrarea intereselor Orientului. — *Felinarul*, diar republican, săptămănal. Tóte la București.

T e a t r u ș i m u s i c ă .

În memoria lui Aleosandri. La 14/26 octombrie s'a serbat în biserica St. Nicolae din Brașov parastas pentru Alecsandri. După miėdăđi s'a ținut în sala gimnasilui românesc o festivitate cu programul următor: 1, V. Alecsandri: »Căntecul gintei latine«, mus. de Marchetti, executat de corul institutului. 2, »V. Alecsandri«, discurs ocașional, rostit de dl A. Barseanu. 3, V. Alecsandri: a) »Stelele«, b) »Sequidilla«, mus. de G. Dima, cāntate de dl Nicolau Popovici. 4, V. Alecsandri: Monologul lui Despot în scena temniții,

din poema dramatică »Despot Vodă«, declamațiune de dl V. Onițiu. 5, V. Alecsandri: »Hora Dobrogénă«, mus. de N. Popovici, cântată de corul bisericesc.

Drama reginei României. Foile din Viena dau interesante amănunte despre cercul literar ce a ținut regina României în trecerea sa pe la Viena. Au asistat la acest cerc literar cei mai vestiți artiști ai Burgtheatrelor. Astfel dnele Wolter, Hohenfels, dșora Agatha Bârsescu, apoi dnii Sonnenthal, Crastel și Levinsky. Dl Sonnenthal dându-și părerea asupra piesei »Manole« citită de regina, a adus elogii augustei autóre, și a făcut totdeodată unele observări, despre care regina a ținut: »Voi păstra în memoria aceste cuvinte de aur ale d-tale și me voi folosi de ele.« Inregistrând cercul literar ținut de regina, foile din Viena scriu mult și cu elogiuri despre Carmen Sylva, pe care o numesc popularisătoarea în limba germană a literaturii populare române.

Carmen Sylva a pus pe note mai multe poezii de ale lui August Bungart. Se remarcă mult »Cântecul morarului«, »La tors« și »In atelier.« Diaristica germană face mai multe observațiuni bine-voitóre opere muzicale a reginei.

Corul vocal român din Biserica-albă va ține la 4/16 novembre sfințirea lirei sale. Programa solemnă. I. În sêra premergătóre sâmbătă 3/15 novembre la 7 $\frac{1}{2}$ ore: adunarea corurilor în »Burg.« — La 8 ore: serenadă, după terminare, comers în »Burg.« II. Duminecă în 4/16 novembre la 10 ore a. m. plecarea reuniunilor de cânt din localitățile Burgului la sfințirea lirei în biserica gr. or. română. III. La 1 oră d. a. banchet în sala din »Burg.« IV. La 8 ore sêra: concert. 1, Overture de L'Opera »Enlèvement du Serrail« de Mozart, executată de musica milit. a reg. de infanterie nr. 43. 2, »Waldeswacht«, cor bărbătesc de Emil Netzel, de reuninnea de cântări germană. 3, »Ej yuhem« de Slavjanski, cântată de reuniunea de cântări sêrbă. 4, »Das treue deutsche Herz« de Otto, executată de reuniunea de cântări a sodalilor. 5, »La malurile Prutului«, cor bărb. cu acompaniarea de piano, cântată de corul vocal român. 6, »Nóptea în păduri«, potpouri român de Schiepek, executat de musica militară a reg. de infanterie nr. 43. 7, »Êta ținua triumfală«, de Humpel, cu text ocașional, executată de reuniunile de cântări a germanilor, sêrbilor și a românilor. După aceste urmertză jocul.

Agata Bârsescu la Buoureșol. Cunoscutul director de teatru dl F. Dorn, după îndelungate preliminării, a obținut dela artista teatrului curței imperiale din Viena, dra Agata Bârsescu un angajament pentru 4 reprezentațiuni în sala Băilor Eforiei. Cu concursul acestei celebre artiste se vor reprezintă următórele insemnate piese: I sêra »des Meeres und der Liebe Wellen« de Grillparzer. II sêra »Eva« de Richard Voss. III sêra »Gyges und sein Ring« de Hebel. IV sêra »Alexandra« de Voss. Prima reprezentațiune va fi la 6/18 novembre.

Opera italiană, care jócă actualmentela Odessa, a cerut direcțiunei Teatrului Național din Bucureșci de a-i incuviința sala Teatrului pentru 20 de reprezentații, cu începerea dela 6 martie 1891. Direcțiunea i-a respuns că acceptă propunerea, inse reprezentațiile să începă la aprilie.

Biserica și școlă.

Solri bisericești și școlare. Dl Ioan Papiu, noul protopresbiter al Sibiiului, a fost primit mercuri la 29 l. tr., când a sosit la Sibiu, de un public numeros, în al cărui frunte l'a salutată dl Parteniu Cosma — Dl Nicolae Popescu, profesor gimnasial în

Blaș, în vederea serviciului său de 20 ani, a fost numit viceprotopop onorar.

Consistoriul din Arad s'a intrunit joi la 25 octombrie v. (6 novembre n.) cu următórele ordine de țin: 1, Dispușețiuni pentru alegerea de deputați congresuali pe noul period de trei ani. — 2, Dispușețiuni pentru restaurarea corporațiunilor bisericești din diecesă, pe noul period de trei ani. — 3, Promulgarea concludusului consistoriului mitropolitan, în afacerea alegerii de protopop în tractul B.-Comloșului. — 4, Alte obiecte, cari ar mai intra.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a studenților universitari români din Budapesta s'a constituit pentru anul școlar 1890/91 în următóru mod: Președinte: George Bogoevici, drd. jur.; vicepreședinte: T. N. Babeș student jur.; secretar At. Brădean, student med.; notari: Corneliu Jurca, stud. jur., Amos Gligor, stud. jur.; bibliotecar: Petru Pența, stud. jur.; cassar: Emilian Popescu, stud. fil.; controlor: Ioan Petrovici, stud. fil.; econom: Petru Anca, stud. jur. Comisiunea literară: Petru Anca, At. Brădean, Ioan Curița, Mihail Ciuta, At. Gava, Petru Hubian și Alex. Mihuța.

Stipendii din fundațiunea „Andronic.“ Consistoriul archidieceșan gr. or. din Sibiu publică concurs pentru confierea de stipendii și ajutóre din fundațiunea »Andronic« pe anul 1891. La aceste ajutóre pot concură: I. Invêțacei de ori-ce meserie. II. Sodali eliberați în decursul anului 1890 și III. sodali, cari petrecând cel puțin 6 ani consecutivi la meseria lor au dat doveđi despre desteritatea și hârnicia lor, pentru a se puté face măestri. Concurenții au să producă în general: 1, Carte de botez. 2, Atestat comunal despre averea proprie și a părinților. 3, Atestat familiar dela parocul locului despre familia părinților concurentului și, fiind și acesta căsătorit, și despre familia dênșului, în atestat avênd să se cuprindă și arătarea, că în familie câți copii sunt minoreni, câți frecventertză școlă și câți se mai află la vre o meserie.

Ce e nou ?

Hymen. Dl Ioan Vereșmortean și dșora Rosalia Marincaș se vor cunună în 4/16 novembre în biserica gr. c. din Nireș. — Dl Nicolae Dobrota și dșora Elisabeta M. Stănilă își vor celebră cununia lor duminică, în 28 octombrie st. v. (9 novembre n.) în biserica gr. or. din Vale.

Flioa lui Asachi, măritată Quinet, a adresat mitropolitului din Iași următórele scrisóre: »Paris 21 octombrie 1890, Rue de Tournon 16. Monseniore, Primesc cu o adâncă recunoșcință adresa oficială cu care me onoreză Eminența Vóstră și care me vesteșce de apropiata inaugurare a statuei ridicată spre amintire mult iubitelui meu tată. Acêsta este singura mângăere ce am de când am fost lovită de nenorocire. Acest act de dreptate și de recunoșcință me mișcă în adâncul inimei. Onóre comitetului! Onóre veneratului seu președinte, capul național al bisericei române, onóre României care slăveșce amintirea marelui patriot! Până acum, singura dragostea mea de fată, împreună cu Edgar Quinet, slăvise pe George Asachi, stabilind înaintea posterității neperitórele sale titluri. Dela 1812 până în ținua sa din urmă, novembre 1869, el n'a avut decăt un gând: regenerarea României. El și-a servit țera cu o desinteresare antică. El a introdus întêile elemente de civilizațiune în țera aceea unde străinul fanariot ștersese ori ce urmă de origine latină. El a desgropat limba română, el a introdus-o în invêțământ, el a mlădiat-o în literatură. El a fost cel dintêi profesor național, cel dintêi istoric, cel dintêi

poet. El este adevăratul înființator al instrucțiunii publice în Moldova. El a înființat cea dintâie gazetă, cea dintâie tipografie. Școli primare, academie, școli de fete, școli de arte și meserie, teatrul național, încercări de arte frumoase, stabilimente de utilitate publică, toate se datoresc cugetărei și inițiativei lui George Asachi. În toate lucrările sale el a avut ca secretar unic pe fata sa. Dela vârsta de opt până în anul al douăzeci și patrulea ea a lucrat de dimineță până seara cu tatăl său, scriind sub dictarea lui. Operele, proiectele, cugetările lui toate au fost scrise de fata lui. Ea i-a consacrat toată tinerețea, până în ziua când devenind femeia lui Edgar Quinet, ea s'a consacrat bărbatului ei, după cum cerea legea și evanghelia, și amândoi au servit România. George Asachi, care a înzestrat școlile cu trei moșii câștigate prin un proces ținut cu cheltuiala lui în timp de douăzeci de ani, George Asachi care fără încetare a jertfit interesele sale personale și ale familiei pentru țară, a împins abnegarea până a întrebuița averea fetei sale la patrioticele sale lucrări (fabrică de hârtie, tipografie.) Ruina materială eră inevitabilă: fata sa a rămas fără nici o moștenire dela părinți, fără zestre, fără casă părintească. Decă amintesc toate aceste jertfe în această și însemnată, o fac ca să spun, că toată durerea este ștersă prin glorioasă răsplătă pe care România o dă tatălui meu, ridicându-i această statuă! Am citit cu lacrimile în ochi, lacrimi de întristare și de bucurie și de mândrie, programul serbătorii inaugurării și pe care Eminența Văstră a binevoit a mi-l trimite. Departe, voi urmă pas cu pas sieriul incununat cu flori, până la picioarele statuei. Înfirmă, bolnavă de atâția ani, mi-a fost cu neputință să merg în România! Aș fi murit pe drum! Dar gândul meu va fi acolo și de departe trimit Eminenței Văstre toată mulțumirea mea, o trimit și comitetului, și tuturor bunilor cetățeni care s'au onorat ei însșiși, onorând pe tatăl meu. Îndrăznesc să rog pe Eminența Văstră să primescă cu bunăvoință omagiul recunoștinței și adăncii mele emoțiuni. Am onore de a fi a Eminenței Văstre pré umilă servă. *Veduva Edgar Quinet* născută Asachi.

Statua lui Alecsandri. Din Iași primim șcirea, că în cursul săptămânei viitoare se va întruni comitetul de organizare pentru erigerea unei statui noi-tatului poet național. Comitetul are de gând să adreseze un apel către toți românii din țară și de dincoți de a veni în ajutorul acestei idei prin subscripțiuni.

Plăriștii români. *Di Septimiu Albini*, fost redactor responsabil al ziarului »Tribuna«, sambăta trecută a început a-și îndeplini pedepșa de 6 luni în temnița de lângă tribunalul din Sibiu, pedepșa la care a fost condamnat de către tribunalul cu jurați din Cluș. — *Di I. V. Barcian*, prim colaborator al ziarului »Luminatorul«, la 10 l. c. își va împlini pedepșa de 6 luni și 50 de zile, pronunțată prin tribunalul cu jurați din Arad și la 11 l. c. se va rențorțe la Timișoara din închisorea de stat din Seghedin.

Reuniunea femeilor române din Brașov. Dăminele membre ale reuniunii femeilor române din loc, se invită prin această la adunarea generală ordinară, ce se va ține conform statutelor în 7/19 novembre a. c. în sala cea mare din edificiul școlilor. Brașov, 24 octombrie 1890. *Agneș Dușoi*, președintă. *Lazar Nastasi*, actuar.

Ateneul din Focșani. Ateneul din Focșani va reincepe seria conferințelor din acest an, duminică 11/23 novembre viitor. Vor fi doue serie de conferințe. Prima serie va cuprinde următoarele conferințe: *Di St. C. Ión*, profesor de limba și literatura francesă la liceul din Focșani: tragedia antică cu cea modernă (duminică 11 novembre.) *Di V. Cireș*, profesor de limba și literatura română, despre cuvintele vechi

(duminică, 18 novembre.) *Di C. S. Lupu*, profesor de filosofie, va vorbi despre prejudeții (duminică, 25 novembre.) *Di doctor A. Lungu*, despre ochi (duminică, 2 decembrie.) *Di C. Gr. Gheorghiu*, magistrat, despre rolul filologiei față cu legile. *Dna Elisa C. Lupu*, profesora de științele fisico-naturale la școla secundară de fete, despre: fenomenele generale ale gravitațiunii (duminică, 16 decembrie.) A doua seriă de conferințe se va continua dela februarie înainte.

Școlii militare. Căpitanul de clasa I Nicolau Cena a fost numit maior (reg. de inf. nr. 31); căpitani cl. I la infanterie următorii căpitani de clasa a II-a: *Iosif Stoianel* (63), *Daniil Dobren* (63), *Stefan Velican* (29), *George Muntean* (33), *Blasiu Furmann* (47), *Ioan Lilescu* (5) și *Nicolae Ceușanu* (63); căpitani clasa a II-a locotenenții: *Mateiu Gjuran* (12), *Martin Verclian* (26) și *Silviu de Herbay*; locotenenți sublocotenenții: *Theodat Cernăuțan* (41) și *Antoni Pelican* (89); sublocotenenți cadeții aspiranți de oficeri: *Dimitrie Florian* (31), *Ioan Herlea* (51), *Daniil Alghia* (83.) La vânători a fost numit sublocotenent cadetul aspirant *Ovidiu Făgărășan* (28.) La artilerie locotenentul *Basiliu Popa* e numit căpitan clasa a II-a. *H. Racotă*, practicant la oficiul de aprovizionare este numit accesist. — *Maiorul-auditor Ioan Mihăltanu* a fost transferat dela tribunalul de garnisonă din Alba-Regală la tribunalul de garnisonă din Timișoara.

Oglinda lunei.

Artistul Gabrielescu în pericol. Ilustrul nostru artist *I. Gabriulescu* eră să fie victima unui naufragiu. Mergând spre Lisabona, pe un vapor de marfă, din cauza unei cețe gróse, vasul s'a lovit de o stâncă, cufundându-se în mare. Din fericire ajutóre grabnice au venit la timp și artistul putu scăpa cu viața, perdând câteva culere pline cu diferite costume. Trebuie încă să se șcie, că *I. Gabrielescu* este însoțit de unica sa copilă, o fetiță mică și dragălașă.

Românii la Paris. Ziarul parisian »le Temps« publică lista candidaților admiși la școla centrală de arte și manufacturi din Paris, în urma concursului din 1890. Printre cei 250 candidați admiși figurază și patru Români, ale căror nume ne grăbim cu plăcere a le înregistra însemnând în același timp numărul de ordine în care au fost admiși. Aceștia sânt: *Petrescu*, al 60-lea; *Vrăbiescu*, al 51-lea, *Constantinescu*, al 88-lea și *Toroceanu* al 113-lea.

Un principé perdut pe mare. Principéle *Ión de Austria*, care după cum se șcie a părăsit curtea austriacă și s'a înrolat ca oficer de marină sub numele de *Ión Orth*, se scrie din Hamburg că a perit pe mare. Cel puțin așa se bănușce, de ore ce vasul cu care el a plecat din Montevideo la Valparaiso, de și la mijlocul lunei trecute ar fi trebuit să sosescă înderēt în Europa, până în present nu se șcie unde este, nici intr'un port nu s'a zărit acest vas încărcat cu diferite substanțe chimice.

Contra cravatelor militare. Un doctor din Edinburg a ținut zilele trecute o conferință în care a vorbit contra cravatelor ce pörtă militarii. El a arătat, basându-se pe experiențe făcute timp îndelungat în armată, cum aceste cravate nu numai că enervază glandele dela gât, provocând astfel diferite bóle, dar adesea produc bóle mortale de creeri. Astfel cu ocașiunea resbelului din Crimeea fôrte mulți soldați englezi au murit din cauza cravatelor ce purtau, cravate care pré strîngeau gâtul și opriau circulația sângelui. D'asemeni se bolnăvesc mulți soldați din armata francesă, tot din această cauză. Doctorul englez a mai arătat, că înainte de secolul XVII, pe când nu se

purtau cravate, bólele de cap și gât nu erau așa dese ca acum. Numai d'atunci încóci, de când mai ales femeile se strîngeau la gât pentru ca sângele să le rămână la cap și să fie astfe roșii în față și pe buze, bólele de gât și cap s'au sporit. Doctorul englez propune ca să nu se mai întrebuițeze actualele cravate militare care string gâtul și civilii să-și lase și ei gâtul liber.

Invențiune miraculoasă. »Figaro« din Paris vorbește despre o invențiune, ce decă în adevăr va succede a-o pune în aplicațiune, va produce mari surprinderi. E vorba despre un mecanism cu totul necunoscut până acum, cu ajutorul căruia locomotiva căii ferate va pute percurge pe oră o distanță de 400 kilometri. Acastă neasemănată invențiune va face posibilă călătoria din Paris la Petersburg în timp de 8 ciasuri.

Vera Sasuloi, cunoscuta nihilistă, după cum se scrie din Elveția, este grea bolnavă. Emigrații din Elveția au fost foarte trist impresionati de această șcire. Vera Sasulici este adevărata întemeietóre a nihilismului. Ea stă de mult în Elveția, unde în ultimul timp părú a fi pierdut speranța ca prin terorism să se pótă ajuta ceva și să se ușureze sórta rușilor. Ea a fost recunoscută ca șef a partidei tuturor social-democraților emigrați. În giurul ei s'au strins în totdeauna nihilistii, și numai în înțelegere cu ei s'au luat tóte măsurile și s'au hotărít mijlócele prin care să se ajute cu un pas înainte cauza social-democraților ruși.

Cu balonul la polul de Nord. Un aeronat, Besançon și un astronom, Hermiette, după cum se scrie din Paris, au luat hotărîrea să se ducă cu balonul la polul de Nord. Pe drum ei vor să facă mai multe studii, observări meteorologice. Vor mai ales să ia mai multe fotografii cari să se pótă folosi în școli. Balonul lor are un volum de 15,000 metri cubici, ér greutatea va fi de 16,500 kilograme, și va pute rezista unei presiuni de 1000 kilograme. Cu acest balon destul de mare vor merge și alte opt balóne mai mici, dintre cari patru sînt de 50 metri cubici și vor duce cu ele aparatele necesare studiului atmosferic. Celelalte patru balóne au volumul de 350 metri cubici și vor servi pentru a da hidrogen balonului cel mare. Cei doi invěțați duc cu dênșii hrană pentru o lună, duc apoi opt cai ș-o sania. Acastă expedițiã cu balonul va costá 560,000 franci.

Felurimi.

Frumusețea ideală la femei. Luați: »Pêrul« femeilor din Gange; »Nasul« Grecóicelor; »Gura« Englezelor; »Fața« Germanelor; »Mijlocul« Georgienelor; »Picioarele« Chinezelor; »Dinții« Etiopenelor; »Brațele« Belgienelor; »Pulpele« Italiencelor; »Ochii« Spaniolelor; »Grația« Franceselor.

Salutul se face în diferite chipuri la popórele din celelalte continente. Astfel în Brasilia se dice »Até logo« (Mai pe urmă); locuitorii din insulele Saandwich întelnindu-se pe stradă séu aiurea dice »Aloha ve« (Te iubesc), ér cei de pe insula Fidji se intrébã: »Sa iandre« (Te-ai sculat?) Locuitorii din Noua Seelandă se intrébã: »Tenakoe« (Tu ești?) Arabii își dice: »Baid el bela alik (Reul să fugă de tine.) Negrii din Bucinan își dice: »Tumella« (Să-mi fii prieten), ér zula cafferii »Sacu bona« (Te-am vëdut.)

Mijloc pentru a recunoșoe aurul. Se întemplă adeseori ca cineva se aibă trebuință a se asigurá, decă un obiect óre-care este de aur séu nu. Étã un mijloc ușor ce se pótă întrebuiță de tótã lumea: Se

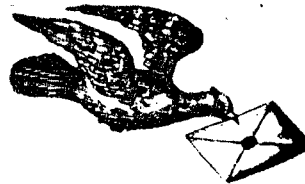
ia o cremene și se frécã obiectul de ea. Prin această frecare se produce pe cremene o dungă metalică. Se apropie de această dungă un chibrit cu puciosă, aprins. Decã obiectul este de aur, dunga rămâne lucitóre, ér de nu, ea se negreșce.

O dedicație oșitorilor noștri. După ce unii au recunoscut caracterul ómenilor după lungimea nasului séu a craniilor, acuma un altul se încercã a demonstra caracterul unui om după lungimea unghiilor. Și anume: Unghiile lungi însemnăzã imaginațiunea și poesia și amorul pentru arte. Decã sînt lungi și turțite, însemnăzã înțeleptiune, spirit. Lunge și scurte; mánie și bruschetă, opoziție și înderétnicie. Colorate: virtute, sănătate, fericire și curagiu. Tari și aspre: mánie, cruđime; cértã și ucigaș. Intórse: ipocrisie. Scurte și róse: prostie și strengărelă. Óre să fie așa? Fiecare să studieze unghiile sale.

Ghiata naturală și artificială. Vestitul fiziolog german, Heyroth, profesor la Berlin, a făcut acum de curënd analiza ghiatei naturale și artificiale. Resultatul cercetărilor sale este următorul. Microbii din apă nu pier nici după ce apa a înghețat, ba din contrã, microbii chiar și cei mai periculoși, nu perd nici puterea de reproducțiune prin îngheț. În privința gheței artificiale, resultatul cercetării fiziologului german este și mai ingrigitor: ghiata artificială este mai rea decăt cea naturală. În ea continuã a trăi chiar și cei mai slabi microbi. De aceea serviciul sanitar superior, în urma avisului doctorului Heyrot, a oprit de a se fabricá ghiatã din altã apă decăt cea destilată, ér asupra tuturor ghietărilor s'a ordonat o supraveghere severă, de óre ce s'a aflat că cele mai multe bóle se propagã véra tocmai prin ghiatã ce se întrebuițéazã, fie ea naturală, fie artificială.

Consumația de tutun. După socotéla lui Crawford, pe fiecare an se consumã pe suprafața pãmêntului 2240 milióne kilograme tutun, astfel că pentru fiecare om vine 1 kilogram și trei șferturi. Cel mai mult tutun se consumã în Neu Walles de sud, unde pentru fiecare suflet vine 7 kilograme. În Europa cel mai mult tutun se consumã în Belgia (2 și jumătate milióne chgr.) și Olanda (2 milióne chgr.) Cel mai mult tutun se consumã în Englitera, pe vremea lui Iacob I, când se găsiau lordi cari cheltuiau 400 funți sterlingi pe an pentru tutun, sumã pe care atunci puteai cumpérã o moșie.

Poșta redacțiunei.

Drei V. O Numerele cerute vi s'a trimis îndată.

Valeadeni. De aici vi s'au trimis tóte numerele. Scrieți-ne dar, care nu v'a sosit, ca să le suplinim la moment.

Ghismonda. Credem că veți găsi de tradus și ceva mai frumos și mai potrivit pentru fóia

noștrã.

Blas Vom vedé, căci traduceri din limba aceea avem fórté multe.

Călindarul șeptemânei.

Dzua șept.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dumin. 23	după Rusalié Ev. dela Luca c. 6 gl. 16, a inv. 1.	res	ap.
Duminecă	28 Mart. Terentie	9 Teodor	6 37/5 51
Luni	29 Mart. Anastasia	10 Landorf	6 38/5 49
Marți	30 Par. Zenovie	11 Martin	6 40/5 47
Mercuri	31 Apost. Stachie	12 Ionas	6 42/5 46
Joi	1 SS. Cosma și Damian	13 Stanislau	6 44/5 44
Vineri	2 Mart. Acindin	14 Levin	6 45/5 43
Sâmbătă	3 Mart. Achepsima	15 Leopold	6 46/5 41

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULOAN.**

Cu tipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.